השקר דרור לוי מחולון וחברו, רפי כהן מחיפה (משמאל), טענו שמילחמת הלבנון היא שקר אחד גדול, כשהציבור לא יודע כלל מה מתרחש.

מבוגרים בלטו בשטח הורים של מגוייסים. הם היו המזועזעים ביותר. אחד מהם אמר: „אני לא מוכן לקבל את גופת בני הביחה.״

למה? חנוך, טען איש־התיאטרון, גרשון („גרי״) בילו, הציע לשרון למהר ולצאת מלבנון. הזמר שלום שצריך להפסיק את המילחמה מיד.

החוצה! הפסל יגאל תומרקין מחזיק כרזה גדולה ב־ידן, בעת שעמד והאזין ליד בימת הנואמים.

לחיות צעירים לפני גיל גיוס הסבירו את נוכחותם בשטח בכך שהם לא יהיו בשר־תותחים לממשלה.

שתיאמר האמת, כי המילחמה חרגה בהר־בה מן המטרות המוצהרות? מדוע אתם שותקים?״

שתיקתם של חברי־הכנסת ושל המיפ־לגות הממוסדות הגיעה לפעולה ברחוב את שהמילחמה עלולה לפגוע בהם־עצמם: הצעירים, נשות המגוייסים והוריהם.

כדור השלג

ה ההפגנות הראשונות נערכו כבר ביום ראשון למילחמה, בירושלים. קומץ סטודנטים, יהודים וערבים, הת־ארגנו ספונטאנית והפגינו בקמפוס הירו־שלמי ומול מישרד ראש הממשלה. עורך ידיעות אחרונות, כינה למחרת שתי הפ־גנות אלה, בטורו היומי, כ„סכין בגב״ (ראה במדינה, עמוד 5). ביום השלישי למילחמה, ליד בית־סוקולוב בתל־אביב התייצבו כמה עשרות צעירים, נושאי של־טים. ההפגנה הקטנה אורגנה על־ידי פעי־לים של הוועד לסולידריות עם אוניברסיטת בר־אילן, פורום המרצים באוניברסיטת תל־אביב, וארגון הסטודנטים קמפו״ס. כמה ביריונים מאוהדי הממשלה ניסו לפ־גוע בהם. המישטרה, כרגיל במיקרים כא־לה, עצרה דווקא שניים מן המפגינים שהותקפו. העיתונות ניסתה להכתים את המפגינים. מעריב כינה אותם „מפגיני מצפון״, ואילו העיתונאי נתן דונביץ מ־

אחווה בהפגנה בלטו צעירים ער־בים. שבאו ללא הסעה מאורגנת להפגנה נגד המילחמה. אסמאעיל מטייבה הסביר שהוא חושש לעתיד המדינה.

תחינה אימהות רבות טענו שהן מפגינות משום שילדיהם שבחזית אינם יכולים להפ־קודה, אך ברור שהם פועלים בעל־כורחם.

רה ארוכה של מודעות בעיתונים. ניסיונה של רק״ח לנצח את היזומה, ולערוך עצרת בתל־אביב תחת הכותרת שהיתה בראש המודעות הללו, לא עלה יפה. אדי־שותה של ברית־המועצות באשר למה ש־נעשה לפלסטינים בלבנון, ועמדת מדי־נות ערב „המתקדמות״ הזיקו למיפלגה זו מאוד.

בינתיים התעוררו והלכו הגופים הפולי־טיים השונים. קבוצה של 45 נשים הפגינה בנמל התעופה בן־גוריון, כאשר יצא ראש־הממשלה מנחם בגין לארצות־הברית. כמה מאות אנשים הפגינו בירושלים מול מיש־רד ראש־הממשלה. של״י ערכה כנסים בירושלים ובתל־אביב, שבכל אחד מהם השתתפו כמה מאות אנשים. סיעת אומ״ץ של יוני המערך באוניברסיטת ירושלים הארץ ידע לספר, כי הם דווקא „קומו־ניסטים צעירים״, זאת משום שראה בקהל את דובר רק״ח הקשיש... אך ללא הועיל. אי־אפשר היה לעצור את כדור־השלג.

במקביל התחילו להתארגן עצומות המו־ניות, שהתפרסמו כמודעות בעיתונים. כמה עשרות אנשים, ביניהם פרופסורים ומרצים באוניברסיטות, פירסמו מודעה תחת הכות־רת „לדבר, ומיד״, שבה כתבו כי „הדרך של הסתמכות על פיתרונות צבאיים תו־ביל למילחמת־נצח, ועל ישראל להצהיר מייד על נכונותה לדו־שיח עם הפלסטי־נים.״ 17 מרצים באוניברסיטה הדתית בר־אילן התארגנו גם הם לעצומה ראשונה בסוגה: היונים שבין מרצי אוניברסיטה זאת נהגו, בדרך־כלל, להצטרף לעצומות הכלליות. הפעם זה היה שונה. חברי קיבוצים, בעיקר של השומר־הצעיר, אך גם יוני התק״ם, פירסמו עצומות משלהם, או שהצטרפו לעצומות הכלליות.

קבוצה שהתארגנה תחת הכותרת „די״ פירסמה מאות רבות של חתימות, בסיד־ פירסמה מודעה בגנות המילחמה, וסיעת קמפו״ס באותה אוניברסיטה שיגרה מברק לראש־הממשלה ולשר־הביטחון, ותבעה הפסקת אש לאלתר.

אך עד לשבוע שעבר לא היה קיים הגוף שיוכל לאחד את כל היוזמות הללו, ולהביא את ההתנגדות העקשנית למילחמת הלבנון לידי ביטוי המוני ורחב.

לרבים נדמה היה שזהו תפקידה הטבעי של תנועת שלום־עכשיו, זו שקמה מתרד־מתה אחרי הבחירות כמו עוף החול.

אך תנועה זו היתה נתונה לשיתוק בשבועות הראשונים של המילחמה.

פעילי התנועה בתל־אביב התכנסו כבר בשבוע הראשון, אך היו ביניהם חילוקי־דיעות. כמה מהפעילים התיימרו לדבר בשם „החיילים בחזית״. אך בכינוס הבא, כבר היה ברור שיש רוב גדול מאוד למען פעולה. אך היה ברור עוד משהו: הפער־לה לא תוכל להיעשות בשם שלום־עכ־שיו.

בסניף ירושלים של שלום עכשיו היתה התנגדות מוחלטת לפעולה של התנועה. זה היה המצב גם בסניף חיפה של התנועה, ובין חברי הקיבוץ הארצי המשתתפים ב„פורום על״ שהוא המוסד העליון.

שלא כמו סניף תל־אביב של שלום עכשיו, שלפגישותיו השבועיות מגיעים 200 חברים, וההחלטות בו מתקבלות ב־אופן דימוקרטי, מנהלים הסניפים האח־רים על־ידי קבוצות קטנות של פעילים, הנוטים להחליט על צעדיהם על־דעת עצ־מם, וכפי שאמר דובר התנועה, צלי רשף מירושלים, „על־סמך התרשמויות.״

אין ספק שהכוח הבולם העיקרי לפעולה היו אנשי הקיבוץ הארצי, אבשלום וילן (אבו) וחיים אורון (ג'ומס). הללו הושפעו באופן ישיר מעמדות מיפלגתם, מפ״ם.

בעוד שחברים מן השורה בקיבוצי ה־שומר הצעיר — במיוחד בכרם שלום, אילון, סמר, גזית, מגן ונירים יצאו נגד המילחמה בלבנון, אימצה הנהגת מפ״ם עמדה אחרת. למרות שנמנעה מלתמוך במלחמה, אימצה למעשה את הצדקת ה־מבצע כל־עוד מדובר ב„40 קילומטרים״.

על רקע זה אפשר להבין את תמיכתו הבלתי־מסויגת של הח״כ אמרי רון איש משמר העמק במדיניות הממשלה. רון מייצג חלק נכבד במפ״ם, התומך למעשה גם במדיניותו של אריאל שרון בגדה המערבית וברצועת עזה, כפי שהיא מבו־צעת על־ידי הפרופסור מנחם מילסון.

כך אירע ש„אבו״ המגוייס התנגד בתוקף לפעולה, ג'ומס ניסה לשכנע את פעילי סניף תל־אביב להמנע מפעולה, ופעיל נוסף, גרי ברנר, צידד גם הוא בהמתנה.

עמדתו של הקיבוץ הארצי היתה הגורם המכריע שהשפיע על צלי רשף ועל סניף ירושלים להמנע מפעולה ברחוב, שבה היה כוחה של תנועת שלום עכשיו, ולטפ־טף מודעות לעיתונות. רשף הודה לפני העולם הזה, כי במהלך השבועות הללו הוא „התנדנד״ ללא הרף, ואמר כי אולי שגתה תנועת שלום עכשיו כאשר החליטה שלא לצאת לפעולה.

אך סניף תל־אביב לא היה מוכן לשתוק ולהסתפק במודעות. אנשים כמו בני ברבש, מג״ד במילואים שהופיע במסיבת העיתו־נאים לפני כמה שבועות על טוהר הנשק